

De dingen die voorbijgaan biedt vluchtheuvel aan gevoelige zielen

MEER Theater - De dingen die voorbijgaan (TGA & Toneelhuis)

VOORPAGINA

de Volkskrant
Recensies

ABONNEER

Recensies

FILM Het recht doet aan Couperus. Er wordt prachtig geacteerd, door Katerijne Damen als de
ere Otille en Abke Haring als Elly.

MUZIEK : Hein Janssen 19 september 2016, 02:00

REIZEN MIE

KOKEN & ETEN

Blijf op de hoogte

THEATER

ke avond om 20.30 het laatste nieuws en alvast zes artikelen uit de krant van morgen in uw mailbox? Schrijf u in voor onze gratis nieuwsbrief.

uwnaam@email.nl

BOEKEN

MAGAZINE

en Elly zitten op de grond, kleden zichzelf uit en stoppen aardbeien in elkaars mond.

Champagne wordt uitgegoten over borsten en billen, een bus slagroom wordt leeggespoten op naakte lichamen. Onder deze zinnelijke scène klinkt Nina Simone's bezwerende *Wild Is the Wind*. Maar van wilde hartstocht is bij Lot (Aus Greidanus jr.) en Elly (Abke Haring) geen sprake. Ze willen wel en proberen het, maar in hun ogen en lichamen zie je de weerstand al ontluiken.

Deze scène uit *De dingen die voorbijgaan*, de theaterbewerking van Louis Couperus' roman *Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan* is het hoogtepunt van een stijlvaste voorstelling die geheel en al recht doet aan wat Couperus in 1904 allemaal beschreef. Namelijk dat het verleden met zijn geheimen altijd een schaduw vooruit werpt, dat familie, huwelijk en gezin slechts schijnzekerheden bieden en dat lust verdampt waar je bijstaat.

De dingen die voorbijgaan

Theater. Naar Louis Couperus door Toneelgroep Amsterdam en Toneelhuis Antwerpen, regie Ivo van Hove. Gezien 16.9 in RuhrTriënnale, Zeche Zweckel Gladbeck. Daar t/m 24/9; van 8 t/m 22/12 in Stadsschouwburg Amsterdam.

Van Hove en Toneelgroep Amsterdam hebben zich drie jaar lang aan Couperus verbonden, op uitnodiging van de RuhrTriënnale. Daar was vorig jaar de première van *De Stille Kracht* en dit weekend die van *De dingen die voorbijgaan*; komend jaar volgt *De kleine zielen*. Deze nieuwe coproductie met Toneelhuis Antwerpen is een groots noodlotsdrama dat in volle ernst en volle overtuiging wordt opgevoerd, in een industrieel gebouw dat door Jan Versweyveld is vormgegeven als immense wachtkamer.

In deze smetteloze witte ruime, door glazen wanden en spiegels afgeschermd, staan tegen de kant ontelbare stoeltjes geduldig naast elkaar. Daarop nemen de spelers plaats en van daaruit nemen ze deel aan de handelingen. Door hun zwartgrijze kostuums lijken ze weggelopen uit een somber schilderij. Met ernstige blik bewegen ze zich voortdurend groepsgewijs of alleen, voor- en achterwaarts in gestage regelmaat. Deze *mise-en-scène* is één grote treurmars, een choreografie van eenzaamheid.

Het drama in *De dingen die voorbijgaan* is bekend: de oude Otilie en haar amant Takma

worstelen zestig jaar na dato nog met de dood van haar echtgenoot, die zij samen in een stille nacht in Nederlands-Indië hebben omgebracht. Een crime passionel die de hele familie generaties lang in de greep houdt. Deze erfzonde verspreidt zich als een olievlek over al deze getroebleerde zielen. Lot en Elly zijn de jongste telgen van dit geslacht en hun huwelijk moet dienen als reddingsboei. Maar Couperus heeft daar weinig fiducia in. 'Samenleven met jou... maakt me minder eenzaam. Het is de enige mogelijkheid te vergeten dat we langzaam afsterven', zegt Lot op de dag van zijn huwelijk.

PRACHTIG STEL

Wat soms wringt, is de bewerking: niet altijd is duidelijk wie wie is in de familie en waarom hij of zij het zo zwaar heeft

Dat afsterven zien we dan ruim twee uur lang in een fraaie mix van ensemblespel en intieme momenten. Het stokoude duo wordt gespeeld door Frieda Pittoors (Otilie) en Gijs Scholten van Aschat (Takma). Zij al bijna van de wereld, slechtziend en soms hallucinerend, hij leunend en slapend op zijn wandelstok. Een prachtig stel: Pittoors heeft een grandioze sterfscène en Scholten brengt een stille hommage aan Paul Steenbergen, die Takma speelde, in de televisieserie uit 1975.

Op een paar uit de bocht vliegende rollen na wordt er prachtig geacteerd, vooral door Katelijne Damen als de jongere Otillie en moeder van Lot (zinnelijk-incestueus) en Abke Haring als Elly (lief, gracieus, sensueel). In de kleinere rollen excelleren Hugo Koolschijn als de vieze oom die aan kleine meisjes zit en Fred Goessens als dokter Roelofsz. Al deze personages hanteren een fraai stijlmiddel: wanhoop en angst worden gesmoord in een kus of omhelzing.

Wat in De dingen die voorbijgaan soms wringt, is de bewerking: niet altijd is duidelijk wie wie is in de familie en waarom hij of zij het zo zwaar heeft. Jammer ook dat bij de première hoofdrolspeler Aus Greidanus last had van haperende geluidsapparatuur, waardoor zijn sterke slotmonoloog te snerpend klonk. Niet alleen acteurs, ook theatertechniek is soms ontembaar.

De livemuziek van Harry de Wit met variaties op het tikken van een klok, de geur van aardbeien, de zwarte sneeuw die valt en ook het publiek bedwelmt - dat alles maakt dat De dingen die voorbijgaan een vluchtheuvel biedt aan gevoelige, rusteloze zielen. Voor zolang de voorstelling duurt, voor even dus.

DE PLATENKAST VAN IVO

Aan Ivo van Hoves voorstellingen valt duidelijk zijn muzikale voorkeur af te lezen.

In de loop der tijd wordt zo'n beetje duidelijk wat er zoal in de platenkast en cd-rek van Van Hove moet hebben gestaan, en dat is vooral muziek uit de jaren zeventig. Het schrijnende liefdesduet in De dingen die voorbijgaan, met Nina Simone's Wild Is the Wind als muzikaal tapijt, geeft aan dat de Amerikaanse jazz- en soulzangeres tot de favorieten van Van Hove moet behoren. De scène doet namelijk sterk denken aan die in The Fountainhead waarin Ramsy Nasr en Halina Reijn uit de kleren gingen. Toen hoorden we Nina Simone's Don't explain als muzikaal commentaar - liefde en lust, ze laten zich niet verklaren. Neil Young was te horen in Opening Night, naar de film van John Cassavetes, en Joni Mitchells schitterende Blue omlijste de dramatische slotscène in Ibsens Hedda Gabler, waarin Halina Reijn als titelheldin tenslotte het pistool tegen haar hoofd zette. Uiteraard luisterden we ook naar David Bowie, wiens greatest hits als soundtrack dienden voor Angels in America. Vorig jaar werkte Van Hove met Bowie zelf aan Lazarus, waarin Bowies muziek in een geheel nieuw verband werd hergebruikt.

Volg en lees meer over:

★ SHOWBIZZ & CULTUUR

★ THEATER

★ THEATERRECENSIES

HEIN JANSSEN

★ VOLGEN

⊕ MEER HEIN JANSSEN

MEER RECENSIES

De Styx in Utrecht: Holland Opera met spectaculaire encenering op idyllische plek

— THEATERRECENSIES

Acteurs met verstandelijke beperking stemmen tot nadenken én vrolijkheid

— HOLLAND FESTIVAL

Wazig focus breekt The Naked Shit Songs op

— OPERA

MEEST GELEZEN RECENSIES

1. Zo drijft Linkin Park de Ziggo Dome tot wanhoop
2. Gendermythes geestig en overdadig onderbouwd gesloopt
3. Heruitgave Purple Rain biedt fraaie, maar niet ultieme aanvulling
4. Bay bewijst met Transformers 5 dat het nóg spectaculairder kan
5. Goed verhaal, goede cast, slim bingemateriaal

 [BEKIJK HELE LIJST](#)

NU BIJ DE VOLKSKRANT

[→ NAAR DE WINKEL](#)

Volg de Volkskrant

Schrijf u in voor de dagelijkse nieuwsbrief

Archief

Digitale krant

Journalisten Columnisten

Mobiele apps

De Volkskrant

Service en contact

© 2017 - Alle rechten voorbehouden

[Lees de gebruiksvoorwaarden](#)

Bezoek ook:

[Het Parool - AD - Trouw](#)